

مَدَنِ اسْلَامِ وِ عَرَبِ

تالیف

دکتر کورنستیا ولوبون فرانسوی

با

۳۶۳ گراور و ۳ نقشه

ترجمہ

آقای سید محمد علی فخرزاد علی کیلانی

تمام حقوق محفوظ و مخصوص است به -

شرکت تضامنی محمد حسن علمی و شرکاء

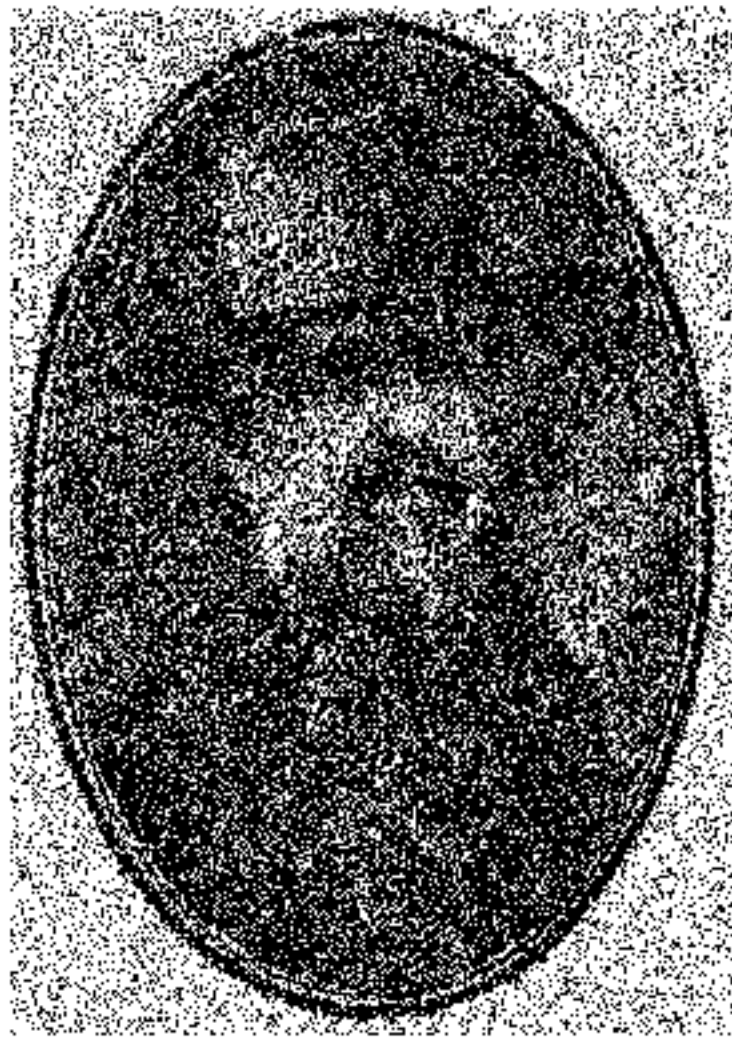
کتابفروشی و چاپخانه علمی

چاپ سوم

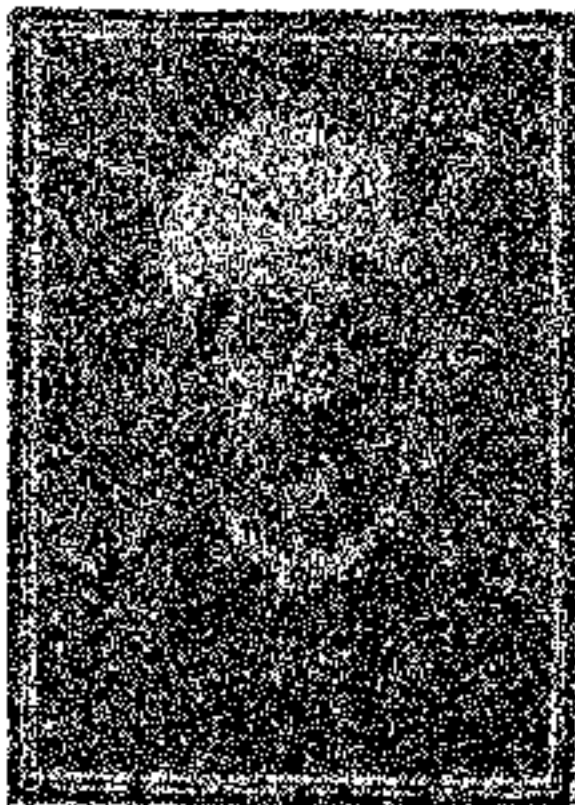
با تجدید نظر از طرف مترجم

چاپخانه علمی

طهران - ۱۳۱۸

دکتر گوستاو لوبون عالم شهیر فرانسوی
مؤلف متونای کتاب تمدن اسلام و عرب بزبان فرانسه
(عقد ۱۸۱۱ - فوت ۱۹۳۱ میلادی)

سید علی بلگرامی
مترجم متونای کتاب تمدن اسلام و عرب بزبان اردو
(تاریخ انتشار ترجمه اول شوال ۱۳۱۶ هجری)

آقای سید محمد تقی فخر داعی گیلانی
مترجم کتاب تمدن اسلام و عرب بزبان فارسی
(تاریخ انتشار ترجمه ۱۳۱۳ شمسی)

تعالی شانہ

دیباچہ مترجم در چاپ سوم کتاب

این کتاب مستطاب که در اوایل سال ۱۳۱۶ (قریب دو سال قبل) دوباره به چاپ رسیده ولی اخیراً نسخه های آن بکلی تمام شده بود اینک به طالبین کتاب بشارت میدهم که آن برای بار سوم از چاپ خارج گردیده و در دسترس عموم گذارده میشود. آری این کتاب همان کتابی است که من پس از فراغت از ترجمه آن تا چندین سال برای تهیه وسایل چاپ آن مجاهدت مینمودم و اکنون هزاران شکر خدای را که این ترجمه تا قبل ما تا این اندازه مورد حسن قبول واقع شده که آن از هزار و سیصد و سیزده (تاریخ چاپ اول کتاب) تا اینوقت که پنج سال بیشتر نمیگذرد سه بار طبع و نشر شده است. هر چند مطابق شرحی که در «مقدمه مترجم در چاپ سوم کتاب» از نظر خوانندگان میگردد تمام جنبه مالی و منافع مادی کتاب مخصوص شرکت تضامنی عالمی است و دخلی بنگارنده ندارد لیکن چون منظور اصلی من از ابتدا در این خدمت فقط نشر مطالب سودمند کتاب و جلب نظر همکیشان و بالاخره استفاده معنوی بوده است لذا خود را در اینموقع نیکبخت دانسته و یقین دارم به حقیقت اجری که منظورم بود رسیده از این سعادت که بمن رو نموده بی نهایت خوشوقت میباشم و اینک از این دو بیت استاد عالی مقام حضرت شیخ سعدی که احساسات درونی مرا در اینمورد کاملاً شرح میدهد استفاده نموده و محض میمنت آنرا زین این سطور قرار میدهم :-

غرض نقشی است کز ما باز ماند که هستی را نمی بینم بقائی
مگر صاحب دلی روزی ز رحمت کند در حال درویشان دعائی

بالجمله من در این چاپ هم در اطراف کتاب تجدید نظر نموده ام. آری عشق و علاقه من باین کتاب خاصه حسن قبولی که آن در جامعه پیدا نموده مرا واداشت

که بار دیگر سر تا سر کتاب را بدقت ملاحظه کرده همینقدر تذکر میدهم که در این نوبت هم تغییرات و اصلاحاتی بر حسب لزوم (ولی لفظی و عبارتی) در ترجمه بعمل آمده است بدون اینکه در اصل مطلب تغییری روی داده باشد و دیگر حواشی و یا ورقهای چندی بر حسب ضرورت در این چاپ بر کتاب افزوده و از اینرو میتوانم بگویم که نسخه چاپ حاضر کتاب رو بهمرفته کاملتر از چاپ قبل میباشد و اما گراورها و نقوشات کتاب و آن هیچ دست نخورده بلکه عیناً بهمان ترتیبی است که در چاپهای گذشته بود یعنی همه آنها درج کتاب میباشد و این را هم لازم میدانم اضافه کنم که شرکت محترم نامبرده در زیبایی چاپ و مرغوبی کاغذ و سایر محسنات مربوطه نهایت علاقه مندی را در این چاپ بیش از چاپ قبل از خود بروز داده و این شایسته بسی تمجید است.

من در این دیباچه سوم خودم بر کتاب از موقع استفاده نموده از دانشمند بزرگوار جناب آقای رضاقلی هدایت (پیرالملک) که در ترجمه يك قسمت معماری اسلامی بمن مساعدت فرموده اند اظهار امتنان نموده و نیز از استاد محترم نویسنده نامی آقای سعید نفیسی که در تهیه شرح حال مؤلف و ترجمه فهرست مراجع و منابع کتاب بمن کمک داده اند اظهار تشکر می نمایم

سید محمد تقی فخر داعی گیلانی

مقدمه مترجم در چاپ دوم کتاب

این مجموعه نفیس که در حقیقت دورنمای تمدن قدیم و نمایندهٔ مفاخر نیاکان پاک ماست در نیمهٔ دوم سال ۱۳۱۳ انتشار یافته و هنوز نیمهٔ اول سال ۱۳۱۴ تمام نشده بود که نسخه های چاپ اول تمام شده موضوع چاپ دوم کتاب بمیان آمد .
از آنوقت جمعی خواهان طبع کتاب شده برای گرفتن حق طبع و نشر به من مراجعه مینمودند ، ولی چون بجبهاتی نمیخواستیم که باین زودی هیادرت بچاپ دوم کتاب شده باشد از قبول تقاضاهائی که در اینخصوص میشده خودداری مینمودم هرچند در این کار از ابتدا جز استفادهٔ معنوی و خدمت بعالم علم و ادب خاصه به اسلام منظور و مقصود دیگری نداشته ام .

بالجمله این قضیه يك چندی بهمین نحو در جریان بود تا یکی از دوستان عزیزم از طرف شرکت محترم تضامنی محمدحسن علمی و شرکاء (کتابخانه و مطبعه) در اینباب مراجعه بمن نموده اجازه نشر کتاب را برای شرکت مزبور جدّاً در خواست نمود و چون « روی از مجاوره او گردانیدن مروت ندانستم که یار موافق بود و محب صادق ، بحکم ضرورت » تسلیم وی شده و بالاخره تمام حقوق ترجمه و طبع و نشر این کتاب را بشرکت فوق که بواسطه خدمات ذی قیمت معارفی خود در انتشار کتب سودمند و عام المنفعه بی نیاز از معرفی میباشد و اگذار نمودم و شرکت هم نظر بعلاقه مخصوصی که بطبع این کتاب داشته فوراً شروع بکار نموده و اینک بکسانی که منتظر چاپ دوم کتاب بودند بشارت میدهم که آن از طبع در آمده و انتشار مییابد .

حقیقهٔ جای بسی خوشوقتی است که در این نهضت مقدس و خجسته ای که در ظل توجّهات قائد عظیم الشان کشور ، **احمد حضرت شادان** ، **شادان** ، **پارس** ، در تمام شئون اجتماعی رویداده مخصوصاً دائرهٔ ترجمه و تألیف کتب مفیده توسعهٔ بسیار یافته و نشر و انتشار آثار قلمی نویسندگان بزرگ دنیای متمدن بزبان ملی ما روزانه در افزایشست و اینها بیشک مقدمهٔ ترقیات عظیمی است که در آینده کشور ما را نوید میدهد .
باری بنده در ترجمه تجدید نظر بعمل آورده و کتاب را از اول تا آخر بدقت

ملاحظه نمودم و اینک بخوانندگان محترم خاطر نشان میکنم که از جمله اصلاحاتی که در کتاب بعمل آمده یکی اصلاح عبارتی ترجمه است باین معنی جملات و تراکیبی که در بعضی موارد بواسطه متابعت از اصل کتاب که بسیار موجب بیان شده بود از سیاق عبارت فارسی دور شده و فهم مطلب دشوار می نمود و با الفاظ و عباراتی که بنظم سلیس و روان نیامدند همه آنها را اصلاح کرده ام و در عین حال از دائره مقصود حقیقی مصنف یا بیرون نگذارده مقید بوده ام که از اصل طابق التعل بالنعلم پیروی کنم و دیگر اشتباهات مختصری که در چند جای کتاب رخ داده بود در این نظر ثانوی بآن اشتباهات برخورد کرده اصلاحات لازمه در آنها بعمل آورده و نیز در قسمت پنجم کتاب (ذیل صفحه ۷۶۳) شرح مبسوط و مهمتی است از مؤلف که در چاپ اول بجهاتی بدرج آن توفیق نیافته بود در این چاپ آنرا افزوده ام و اینک میتوانم اطمینان بدهم که در تطبیق این ترجمه بانسخه اردو و نیز با اصل فرانسه هر دو آخرین درجه مساعی را بکار برده ام .

اینمطلب هم نباید در اینجا نهفته گذاشت که شرکت محترم تضامنی محمد - حسن علمی و شرکاء در طبع کتاب و اعطف و آرایش آن که از جمله مطابقت این چاپ است با چاپ اول از حیث گراور و نقشه جات المحق کمال اهتمام را بعمل آورده اند و همین حسن اهتمام بوده است که ایشان را تشویق کرد تصحیح کتاب را به آقای مهدی اکباتانی معاون و صحیح محترم مطبعه مجلس شورای ملی که در این فن سالها زحمت کشیده و شهرتی بسزا حاصل کرده اند واگذار کنند و البته حق پیدا میکنند که من بسهم خود از ایشان و نیز از دوست عزیزم آقای اکباتانی که در تصحیح کتاب نهایت دقت را بکار برده اند قدر دانی و اظهار تشکر کنم .

در خاتمه اینرا هم اضافه میکنم عکسهائی که در صفحه قبل از نظر مطالعه کنندگان میگذرد بنا برخواهش جمعی از خوانندگان محترم اینکتاب ولی بامساعی و حسن سلیقه آقای اکباتانی در این چاپ تنظیم و درج شده است و چون از میان آنها عکس دکتر گوستاو او بون مصنف کتاب یقین دارم که مورد توجه و علاقه مندی بسیاری از خوانندگان کتاب است لذا این اقدام دوست عزیز ما شایسته بسی تحسین میباشد .

اردی بهشت ماه ۱۳۱۶ سید محمد تقی فخر داعی گیلانی

صفحه	فهرست مندرجات کتاب
۸-۲	مقدمه مترجم در چاپ اول کتاب
۳۰-۱۰	دیباچه مؤلف
۳۱	کتاب اول - سرزمین ، نژاد
۳۲	باب اول - جزیره العرب
۳۲	فصل اول - جغرافیای عربستان
۳۷	فصل دوم - محصولات عربستان
۴۲	فصل سوم - ایلات و ولایات عربستان
۵۷	باب دوم - نژاد عرب
۵۷	فصل اول - مفهوم علمی لفظ (نژاد)
۶۱	فصل دوم - ضروریات رعایت خصایص روحیه در تقسیم نژاد
۶۵	فصل سوم - اصل و منشأ عرب
۶۹	فصل چهارم - در تنوع نژاد عرب
۷۱	فصل پنجم - در بیان قبایل مختلفه اعراب
۷۳	اعراب عربستان
۸۱	اعراب متوطن
۸۴	اعراب شام
۸۶	اعراب متوطن شام
۸۷	اعراب مصر
۹۱	اعراب افریقا
۹۲	اعراب اندلس
۹۴	اعراب چین
۹۶	باب سوم - اعراب جاهلیت
۹۶	فصل اول - راجع بتوحش فرضی اعراب قبل از اسلام
۹۸	فصل دوم - تاریخ عصر قبل از اسلام اعراب
۱۰۶	فصل سوم - مدنیت عرب در عصر جاهلیت
۱۱۲	فصل چهارم - مذاهب قدیمه عربستان
۱۱۵	کتاب دوم - بنیاد تمدن اسلام و عرب
۱۱۶	باب اول - حضرت محمد و ابتدای دولت اسلام و عرب
۱۱۶	فصل اول - ولادت و ایام جوانی حضرت محمد
۱۱۸	فصل دوم - در دعوت با اسلام
۱۲۲	فصل سوم - وقایع بعد از هجرت

صفحه	فهرست مندرجات کتاب
۱۲۸	فصل چهارم - در خصایص ذاتی و مزایای زندگی شخصی و داخلی پیغمبر
۱۲۸	باب دوم - قرآن
۱۲۸	فصل اول - مختصری از قرآن
۱۵۲	فصل دوم - فلسفه قرآن و اشارات آن در عالم
۱۶۲	باب سوم - فتوحات اسلام
۱۶۲	فصل اول - اوضاع فضیلت مختلفه دنیادر زمان پیغمبر اسلام
۱۶۶	فصل دوم - خصوصیات فتوحات اسلام
۱۷۱	فصل سوم - خلفای راشدین
۱۷۶	فصل چهارم - تاریخ مختصر فتوحات اسلام
۱۸۷	کتاب سوم - خلافت اسلام
۱۸۸	باب اول - مسلمین در شام
۱۸۸	فصل اول - تعادف اعراب با ممالک مفتوحه مختلف
۱۸۹	فصل دوم - استیلای عرب بر شام
۱۹۲	فصل سوم - تمدن اسلامی در شام
۱۹۷	فصل چهارم - آثار عرب در شام
۱۹۸	مسجد عمر
۲۰۶	مسجد اقصی
۲۰۷	بقعه آثار اسلامی در بیت المقدس
۲۱۰	برج رمله
۲۱۱	آثار اسلام در دمشق
۲۱۹	باب دوم حکومت اسلامی در بغداد
۲۱۹	فصل اول - تمدن مشرقی عرب و اسلام در عصر خلفای عباسی
۲۳۲	باب سوم - حکومت اسلامی در ایران و هند
۲۳۲	فصل اول - حکومت ایران
۲۳۹	فصل دوم - حکومت اسلامی در هند
۲۴۵	برج قطب
۲۴۶	دروازه علاء الدین
۲۴۸	مقبره الشمس - بقعه بندر آبن
۲۴۹	مقبره اکبر در سکندره
۲۵۰	بقعه تاج محل در آگره

فهرست مندرجات کتاب

صفحه

۲۵۴ مسجد مروارید آگره - جامع دهلی

۲۵۵ قصر سلطنتی دهلی

باب چهارم - حکومت اسلامی در مصر

۲۶۱ فصل اول - اوضاع مصر در زمان فتوحات اسلام

۲۷۱ مکتوب عمر - جواب عمر و عاص

۲۷۴ فصل دوم - فتح مصر بدست مسلمانان

۲۸۴ فصل سوم - تمدن اسلامی در مصر

۲۹۲ فصل چهارم - آثار باقیه اسلامی در مصر

۲۹۷ مسجد عمرو

۳۰۱ مسجد طولون

۳۰۳ جامع ازهر

۳۰۴ مسجد کاوم (فلاوون)

۳۰۶ مسجد حسن

۳۰۹ مقبره برفوق

۳۱۰ مسجد المویذ - مقبره قایمشای

۳۱۲ مسجد ترك در قهره - سایر یادگارهای اسلامی در قهره

باب پنجم حکومت اسلامی در افریقای شمالی

۳۱۵ فصل اول - افریقای شمالی قبل از اسلام

۳۳۰ فصل دوم - استیلای مسلمانان بر افریقا

۳۳۶ فصل سوم - یادگارهای اسلامی در شمال افریقا

۳۳۷ مسجد قیروان

۳۳۸ مسجد سیدی بومیدین در نزدیکی تلمسان - مسجد الجزیره

۳۳۹ مسجد مراکش

باب ششم - حکومت اسلامی در اندلس

۳۴۲ فصل اول - حالات اندلس پیش از فتوحات اسلام

۳۴۵ فصل دوم - فتح اندلس بدست مسلمانان

۳۵۶ فصل سوم - تمدن اسلامی در اندلس

۳۶۷ فصل چهارم - یادگارهای عربی و اسلامی در اندلس

۳۶۸ مسجد قرطبه و بعضی ائینه شهر طلیطنه (تلد)

۳۷۰ ائینه قرطبه

۳۷۶ ائینه طلیطنه

۳۷۸ ائینه و آثار عربی در اشبلیه

صفحه	فهرست مندرجات کتاب
۳۸۹	اینجه و آثار اسلامی در غرناطه
	باب هفتم - حکومت اسلامی در جزیره سبیل
۳۹۳	ایتالی ، فرانسه
۳۹۳	فصل اول - حکومت سبیل و ایتالیا
۴۰۲	فصل دوم - تمدن اسلامی در سبیل
۴۰۷	فصل سوم - حمله اعراب بفرانسه
	باب هشتم - محاربات بین مذهب عیسوی و اسلام
۴۱۷	فصل اول - آغاز جنگ صلیب
۴۲۱	فصل دوم - اجمالی از وقایع جنگ صلیب
۴۳۶	فصل سوم - نتایج کدکشر و نزاع مغرب با مشرق
	کتاب چهارم - رسوم و نظامات مسلمین
	باب اول - عرب بدوی و دهاتی
۴۴۸	فصل اول - طرز معیشت اعراب قدیم
۴۵۴	فصل دوم - طرز معیشت بدوی
۴۶۲	فصل سوم - طرز معیشت اعراب سکنه دهات
۴۶۴	مسکن
۴۶۴	غذا
۴۶۵	لباس
	باب دوم - شهر نشینان عرب و اخلاق و رسوم و عادات آنان
	فصل اول - در حیات اجتماعی
۴۶۸	فصل دوم - شهر بازار
۴۷۱	شهر
۴۷۴	خانه
۴۷۸	بازار
۴۸۰	فصل سوم - آداب و رسوم : ولادت ، ختنه ، زناشوئی ، تجهیز و تکفین
۴۸۰	ولادت و ختنه
۴۸۱	ازدواج
۴۸۴	تجهیز و تکفین

صفحه	فهرست مندرجات کتاب
	فصل چهارم - در عادات و رسوم متفرقه از قبیل : حمام و قهوه خانه و
۴۸۱	استعمال حبش و تنباکو
۴۸۴	حمام
۴۸۵	استعمال قهوه ، حبش و تنباکو
۴۸۸	فصل پنجم - اقسام بازی ، نمانا ، رقص ، آواز ، نقالی و غیره
۴۹۰	رقص
۴۹۳	فصل ششم - بردگی در مشرق
۵۰۰	باب سوم - نظامات سیاسی و اجتماعی
۵۰۰	فصل اول - بنیاد نظامات
۵۰۶	فصل دوم - نظامات اجتماعی
۵۱۶	فصل سوم - نظامات سیاسی
۵۲۳	باب چهارم - راجع بزنان مشرق
۵۲۳	فصل اول - علل و اسباب تعدد ازدواج در مشرق
۵۲۸	فصل دوم - تأثیر اسلام در وضع زنان مشرق
۵۳۸	فصل سوم - ازدواج مسلمین
۵۴۴	فصل چهارم - حرم در مشرق
۵۴۹	باب پنجم - مذهب و اخلاق
۵۴۹	فصل اول - تأثیر مذهب در مسلمین
۵۵۲	فصل دوم - اعمال مذهبی اسلام و فرق مختلفه آن
۵۵۴	روزه
۵۵۵	اعیاد - حج
۵۵۷	راجع بوجد و حال دراویش
۵۶۱	ابنیه مختلفه مذهبی ، مساجد و آموزشگاهها و خانقاهها
۵۶۴	فصل سوم - اخلاق اسلام
۵۷۱	کتاب پنجم - تمدن
۵۷۲	باب اول - منابع علوم و اسلوب تعلیم و تحقیق
۵۷۲	فصل اول - منابع اطلاعات علمی و ادبی
۵۷۴	فصل دوم - طرز تحقیقات علمی
۵۷۹	باب دوم - زبان ، فلسفه ، ادب ، تاریخ
۵۷۹	فصل اول - زبان عربی

صفحه	فهرست مندرجات کتاب
۵۸۳	فصل دوم - علم فلسفه
۵۸۷	فصل سوم - ادبیات
۵۸۷	شعر و شاعری
۵۹۲	قصص و حکایات
۵۹۴	حکم و امثال
۵۹۶	تاریخ
۵۹۹	شمه رجال
۶۰۱	باب سوم - ریاضی و هیئت
۶۰۱	فصل اول - ریاضی
۶۰۲	فصل دوم - علم هیئت
۶۱۶	باب چهارم - علم جغرافیا
۶۲۰	فصل اول - تحقیقات جغرافیائی
۶۲۴	فصل دوم - روشرفت در علم جغرافیا
۶۲۴	باب پنجم - علوم طبیعی و طریقه استعمال آن
۶۲۴	فصل اول فیزیک و حرکات
۶۲۴	فیزیک
۶۲۵	علم - حرکات
۶۲۶	فصل دوم - شیمی
۶۳۰	فصل سوم - قنون و اکتشافات
۶۳۰	باروت جنت و اسلحه آریه
۶۳۵	بیان باروت و مقداری که در توب پر میکنند - ساختن کاغذ
۶۳۸	استعمال قطب نما در بحر زمائی
۶۴۰	باب ششم - تاریخ طبیعی و طب
۶۴۰	فصل اول - تاریخ طبیعی
۶۴۳	فصل دوم - علم طب
۶۴۴	کتاب طبی
۶۴۹	حفظ الصحه
۶۵۱	ترقیات طبی
۶۵۳	باب هفتم - صنایع مستظرفه
۶۵۳	فصل اول - اهمیت آثار صنعتی در بیان حال یک دوره
۶۵۸	فصل دوم - سرچشمه صنایع عرب

فهرست مندرجات کتاب

صفحه

۶۶۴	فصل سوم - اهمیت زیبایی صنایع عربی
۶۶۸	فصل چهارم - فنون عربی
۶۷۰	نقاشی
۶۷۵	حجاری - فنون متعلقه بفلزات و احجار کریهه
۶۷۷	سکه و نشان
۶۷۸	عملیات متعلقه بچوب و عاج
۶۷۹	فن خانمکاری
۶۸۰	شیشه آلات
۶۸۱	صنعت ساختن اشیاء و ظروف سفالی و غیره
۶۸۴	فناش و فرش و چادر و خيام
۶۸۵	باب هشتم - سبک عربی (اسلامی)
۶۸۵	فصل اول - اطلاعات حایه ما از کیفیات معماری اسلامی
۶۸۹	فصل دوم - خواص یا اصول ممیزه معماری اسلامی
۶۸۹	مصالح بدئی
۶۹۰	سقونیا و سر ستونها
۶۹۱	طاقهای هلالی
۶۹۲	مناره ها
۶۹۴	گنبد ها با قبه ها
۶۹۶	بهار کاری و مقرنس
۶۹۸	نقش و نگار عربی و انواع تزیینات
۷۰۰	آرایش رنگارنگ
۷۰۲	فصل سوم - مقایسه ابنیه و آثار مختلفه عربی
۷۰۳	ابنیه شام
۷۰۴	ابنیه مصر
۷۰۵	مسجد طونون - مسجد ارمی
۷۰۶	مسجد قلاوون - مسجد حسن
۷۰۸	ابنیه اسلامی در افریقای شمالی
۷۰۹	ابنیه عربی در صقلیه (سیسیل)
۷۱۱	ابنیه عربی در اندلس
۷۲۰	آثار و ابنیه هند
۷۲۱	ابنیه ایران
۷۲۸-۷۲۶	تقسیم معماری عربی بشعب مختلفه

۷۲۹	باب نهم - روابط اقتصادی و تجارتنی با اقوام مختلفه
۷۲۹	فصل اول - ارتباط تجارتنی با هندوستان
۷۳۱	فصل دوم - روابط تجارتنی با چین
۷۳۴	فصل سوم - روابط با آفریقا
۷۳۶	فصل چهارم - ارتباط تجارتنی با اروپا
	باب دهم - انتشار تمدن عرب یا اسلام در اروپا و تأثیر
۷۴۱	آن در شرق و غرب
۷۴۱	فصل اول - تأثیر تمدن اسلامی در مشرق
۷۴۵	فصل دوم - تأثیر تمدن اسلامی در مغرب
۷۴۵	تأثیر علمی و ادبی
۷۵۵	اثر معماری
۷۶۲	تأثیر اخلاقی عرب
۷۶۹	کتاب ششم - انحطاط تمدن
۷۷۰	باب اول - جانشینان عرب و تأثیر اروپائیان در مشرق
۷۷۰	فصل اول - جانشینان عرب در اندلس (اسپانیا)
۷۷۹	فصل دوم - جانشینان عرب در مصر و سایر ممالک مشرق
۷۸۳	آخرین جانشینان عرب در مصر
۷۸۶	فصل سوم - جانشینان عرب در هندوستان
۷۸۹	فصل چهارم - استیلای اروپا بر مشرق و منتهی عدم کامیابی
	باب دوم - اسباب ترقی و انحطاط عرب
۷۹۸	و حالت موجوده اسلام
۷۹۸	فصل اول - اسباب ترقی
۸۰۷	فصل دوم - اسباب انحطاط عرب
۸۱۲	فصل سوم - اهمیت عرب در تاریخ
۸۱۸	فصل چهارم - حالات حاضره اسلام
۸۲۳	فهرست منابع و مراجع کتاب بر حسب فصول

کتاب اول - سرزمین ، نژاد

۳۶	دورنمای قسمتی از سحرای عربستان	۱
۴۱	يك منظره از خيام حجاج نزديك مكه در موقع حج	۲
۴۶	منظره شهر سينا	۳
۴۸	از واحات دمام در خليج الانبى نيك	۴
۵۰	مكه معظمه و خانه كعبه	۵
۵۳	خانه كعبه در ايام حج	۶
۵۸	بدوپهای قبایل خودسر و شیوخ آنها مجاور بحرالمیت	۷
۶۳	اعراب بدوی صحرا شین سوریه	۸
۶۷	اعراب ساکن سوریه	۹
۶۹	عرب ساکن سوریه	۱۰
۷۴	اعراب مصر علیا	۱۱
۷۹	زنان عرب در نزدیکی قاهره	۱۲
۸۲	مسلمانان نوی	۱۳
۸۳	زنان مسلمان نوی	۱۴
۸۹	مساکین مراکش	۱۵
۹۳	ستای مراکشی	۱۶
۱۰۲	اعراب بدوی سوریه	۱۷
۱۱۰	زنان اعراب صحرا شین سوریه	۱۸
۱۱۳	شهربانان عرب	۱۹

کتاب دوم - بنیاد تمدن اسلام

۱۱۹	منظره شهر مدینه	۲۰
۱۲۳	خيام زائرین و مرقد حضرت فاطمه زهرا در بیت دروازه شهر مدینه	۲۱
۱۲۷	اجتماع حجاج در اطراف چاه زمزم برای وضو ساختن	۲۲
۱۳۴	قبرستان بزرگ دمشق	۲۳
۱۴۲	تذهیب جلد يك قرآن قدیمی در قاهره	۲۴
۱۴۴	خاتم حضرت رسول	۲۵
۱۵۵	سرلوح یکی از کتب قدیمی در کتابخانه اسکورین	۲۶
۱۵۷	صفحه آخر یکقرآن خیلی قدیمی در کتابخانه اسکورین	۲۷
۱۶۳	سکه های اولیه خلفای اسلام	۲۸-۲۹
		۳۰
۱۶۴	سکه خلفای بنی امیه	۳۱
۱۶۴	سکه خلیفه مهدی	۳۲
۱۶۵	سکه خلیفه المأمون	۳۳
۱۶۵	سکه طولون	۳۴

صفحه	فهرست گراورها و نقشه های کتاب	
۱۶۶	سکه خلیفه راضی	۳۵
۱۶۶	سکه خلیفه المستنصر خلیفه قاطیه	۳۶-۳۷
۱۶۷	سکه سلطان صلاح الدین ایوبی	۳۸
۱۶۷	سکه های دیگری از سلطان صلاح الدین ایوبی	۳۹
۱۶۷	سکه های خلیفه ملك الكامل در آغاز قرن سیزدهم	۴۰
۱۶۸	سکه سلطان بایر	۴۱
۱۷۰	سکه های مسلمین در اسپانیون	۴۲-۵۰
۱۷۳	بیرق الموحدين	۵۱
۱۷۵	کلید های شهر ها و قلاع	۵۲
۱۷۷	چماق (چوبدستی) یکی از شاهزادگان عرب مصری	۵۳
۱۷۸	فقه	۵۴
۱۷۹	زوبین	۵۵
۱۸۱	تبرزینهای	۵۶
۱۸۴	کلاهخود	۵۶-۵۰
کتاب سوم - امپراطوری اسلام		
۱۹۰	دیوار دمشق	۵۹
۱۹۳	یکی از مجله های اطراف شهر دمشق	۶۰
۱۹۴	یکی از خیابانهای دمشق	۶۱
۱۹۵	منظره حیاط مسجد بزرگ دمشق	۶۲
۱۹۹	مناره حضرت عیسی در جامع دمشق	۶۳
۲۰۲	دبستان و شاگردان دبستان در دمشق	۶۴
۲۰۳	نمای خارجی مسجد عمر در بیت المقدس	۶۵
۲۰۵	قسمت داخلی مسجد عمر	۶۶
۲۰۸	سقف اولین رواق مسجد عمر	۶۷
۲۱۱	برج رمله	۶۸
۲۱۳	مصلی عمر در مسجد اقصی	۶۹
۲۱۵	محل وعظ عمر در مسجد اقصی	۷۰
۲۲۱	مسجد اورفا	۷۱
۲۲۳	منظره از شهر بغداد	۷۲
۲۲۷	منظره عبور و مرور از قرات به بن حاجیک	۷۳
۲۲۹	منظره دیگری از شهر بغداد	۷۴
۲۳۰	منظره از شهر بغداد	۷۵
۲۳۴	سردر عمارت چمن ستون اصفهان	۷۶
۲۳۵	قسمت داخلی يك مسجد در اصفهان	۷۷

فهرست گزاورها و نقشه های کتاب

صفحه

۲۳۷	منظره قسمت داخلی چهل ستون (معروف بطالار آینه) در اصفهان	۷۸
۲۴۰	دروازه مسجد قطب نزدیک دهلی	۷۹
۲۴۱	برج قطب نزدیک دهلی	۸۰
مقابل صفحه ۲۴۱	دروازه سلاه الدین	۸۱
۲۴۶	معبد بندر آبن نزدیک مقرا	۸۲
۲۴۷	مقبره اکبر در سکندره	۸۳
۲۵۱	بقعه تاج محل در آگره	۸۴
۲۵۳	طالار بزرگ هشت ضلعی و نمای گنبد داخلی تاج محل	۸۵
۲۵۵	طاری از مرمر سفید که در دفتر شاه جهان و زینش کشیده شده	۸۶
۲۵۶	مسجد جامع دهلی	۸۷
۲۵۸	یکی از تالارهای داخلی قصر شاهان مغول در دهلی	۸۸
۲۶۲	اعراب ساحل نیل در قسمت علیای مصر	۸۹
۲۶۲	نخلستان در فزه	۹۰
۲۶۶	جزیره روده در قاهره	۹۱
۲۷۰	منظره شهر قاهره	۹۲
۲۷۳	منظره عمومی قاهره	۹۳
۲۷۲	قسمت داخلی مسجد عمرو	۹۴
۲۷۷	صحن داخلی و مخزن آب و مناره مسجد طولون	۹۵
۲۸۲	نماز گاه مسجد طولون	۹۶
۲۸۵	باب السیاده جامع ازهر	۹۷
۲۷۸	قسمت غربی مناره های جامع ازهر	۹۸
۲۸۹	بنجره مسجد کائوه (تلارون)	۹۹
۲۹۱	منظره خیابان قاهره	۱۰۰
۲۹۳	منظره مسجد حسن	۱۰۱
۲۹۴	دوخ مسجد حسن	۱۰۲
۲۹۶	مسجد آخور در قاهره	۱۰۳
۲۹۸	مسجد برقوق که مدفون خلفاء بوده است	۱۰۴
۳۰۰	منظره يك قبرستان در قاهره که در بای قلعه و مسجد محمد دهنی واقع شده	۱۰۵
۳۰۲	قسمت داخلی مسجد الوید	۱۰۶
۳۰۴	مسجد قایت بای	۱۰۷
۳۰۷	محراب و منبر مسجد قایت بای	۱۰۸
۳۰۷	دروازه باب الفتوح	۱۰۸
۳۰۸	چاه یوسف در قاهره که بدست اشراپ ساخته شده	۱۰۹
۳۱۱	يك طالار پندبرائی عرب در قاهره	۱۱۰
۳۱۳		۱۱۱

فهرست گزاورها و نقشه‌های کتاب

صفحه

۳۱۷	منظره شهر تونس	۱۱۲
۳۱۸	قره برری	۱۱۳
۳۲۰	برج الجزایر	۱۱۴
۳۲۲	بناک زن بربر که بساختن کسکو (وشی از اغذیه مشغول است	۱۱۵
۳۲۳	یکی از درهای مسجد بزرگ سدی عقبه در قیروان	۱۱۶
۳۲۴	منظره مناره مسجد بزرگ سدی عقبه	۱۱۷
۳۲۷	بناک مسجد قسیم در قیروان	۱۱۸
۳۲۹	نزیست کاشی کاری مبنائی در یکی از مساجد قیروان	۱۱۹
۳۳۱	حجاری قسمتی از ازاره دیوار یکی از مساجد قیروان	۱۲۰
۳۳۲	محراب مسجد العیوب در قیروان	۱۲۱
۳۳۴	قسمت داخلی مسجد سدی بومیدین (تلمسان)	۱۲۲
۳۳۵	جنوختان مسجد جامع الکبیر در الجزیره	۱۲۳
۳۳۷	مناره مسجد بزرگ طنججه	۱۲۴
۳۳۹	منظره عبوی شه طنججه	۱۲۵
۳۴۴	بازوی طلاق بناک صلب مزین مسجد کبیره متعلق به وزیر بناک های تند	۱۲۶
۳۴۷	قسمت داخلی مسجد قاطبه	۱۲۷
۳۴۸	نمای محراب مسجد قاطبه	۱۲۸
۳۵۰	نقشه مسجد قاطبه در حدود از بناک قدیمه اسلامی	۱۲۹
۳۵۲	دروازه السالشن در تند	۱۳۰
۳۵۴	جنوختان قصر اشبلیه	۱۳۱
۳۵۶	قسمت داخلی یکی از جنوختانی القصر اشبلیه	۱۳۲
۳۵۸	منظره دیگر یکی از قسمت داخلی یکی از جنوختانی القصر اشبلیه	۱۳۳
۳۶۰	طالار سلاطین در قصر اشبلیه	۱۳۴
۳۶۲	طالار سلاطین مر در القصر اشبلیه	۱۳۵
۳۶۴	مناره مربع القصر اشبلیه در اسپانیا	۱۳۶
۳۶۹	نمای محراب مسجد الحمراء	۱۳۷
۳۷۴	جنوختان مسجد الحمراء در غرناطه	۱۳۸
۳۷۷	حیاط دوشیزگان (بیت البکر) در الحمراء	۱۳۹
۳۸۰	منظره طالار دوخواهر	۱۴۰
۳۸۵	طالار ابن الحجاج در الحمراء	۱۴۱
۳۸۹	قسمت داخلی قصر الحمراء در غرناطه	۱۴۱
۳۹۰	حیاط شیران در قصر الحمراء	۱۴۲
۳۹۱	نمای یکی از پنجره های مسجد الحمراء	۱۴۳
	القصر سقویه	۱۴۴
	القصر سقویه	۱۴۵

بقایان منصفه ۳۷۱

بقایان منصفه ۳۸۲

۳۹۷	منظره عمومی قلعه اسلامی ضبزه در سیبیل	۱۴۶
۴۰۱	منظره داخلی قلعه ضبزه	۱۴۷
۴۰۴	خصوصیات معماری یکی از نماهای بنا مسلمین قوج در سیبیل	۱۴۸
۴۰۵	سکله‌های اعراب مسیحی از شاهان زمانه در سیبیل	۱۴۹
۴۰۹		۱۵۱
۴۱۱	ابریق بلورین که بدست صنعتگران مسلمین ساخته شده و در موزه اوور پارک است	۱۵۲
۴۱۵	نمونه اسلحه مسلمین در قدون مختلفه	۱۵۳
۴۱۹	غلاف اسلحه مسلمین	۱۵۴
۴۲۲	دروازه دمشق در بیت المقدس	۱۵۵
	منظره یکقسمت از دیوارهای بیت المقدس	۱۵۶
۴۲۵	منظره بیت المقدس	۱۵۷
	منظره حرم شریف که در داخل آن میتوان مسجد عمر و معبد سلیمان را در بیت المقدس مشاهده کرد	۱۵۸
۴۲۹		
۴۳۲	مجراب مرمری معروف مجراب عمر در حرم قدوس المقدس	۱۵۹
۴۳۷	دروازه حيفا در بیت المقدس	۱۶۰
۴۳۹	گیلاس ساخت مسلمین	۱۶۱
۴۴۳	ظرف مسی حکاکی کار دمشق که معروف بجام تعمیر سنووی میباشد	۱۶۲
۴۴۴	پت دوری مسی ساخت عربی	۱۶۳
	کتاب چهارم - رسوم و نظامات مسلمین	
۴۵۰	واحد بیسکرا در الجزیره	۱۶۴
۴۵۲	چند اعراب بدوی در الجزایر	۱۶۵
۴۵۵	منظره بازار مراکش	۱۶۶
۴۵۷	خیابان اعراب بدوی نزدیک دروازه ضاحه	۱۶۷
۴۶۱	ساربان مصری	۱۶۸
۴۶۴	اعراب بدوی زندانی در نزدیک تونس	۱۶۹
۴۶۷	زنان بدوی اعراب نزدیک بعلبک	۱۷۰
۴۷۰	خیابان قدیمی در قاهره	۱۷۱
۴۷۲	خیابان در طنجه (مراکش)	۱۷۲
۴۷۴	مرکب سواری در قاهره	۱۷۳
۴۷۸	مدخل یک خانه قدیمی در قاهره	۱۷۴
۴۷۹	سقف یک خانه قدیمی عرب در قاهره	۱۷۵
۴۸۱	نمونه یکی از پنجره‌های قصر از عهد پاشا در دمشق	۱۷۶
۴۸۳	منظره عروسی که بخانه داماد میرند	۱۷۷
۴۸۴	قلبان مسی قره کوب عرب	۱۷۸

فهرست گراورها و نقشه‌های کتاب

صفحه

۴۸۸	قلبان ایرانی عرب	۱۷۹
۴۸۹	عرب اسلحه ساز در سوریه	۱۸۰
۴۹۲	فروشنده‌گان دوره گرد در قاهره	۱۸۱
۴۹۴	کاخ نویس در اورشلیم (بیت المقدس)	۱۸۲
۴۹۶	سقا در قاهره	۱۸۳
۵۰۲	منظره داخلی يك خانه در قاهره	۱۸۴
۵۰۵	گیلاس بلور قدیمی ساخت عرب	۱۸۵
۵۰۸	طرف مسی قدیمی ساخت عرب	۱۸۶
۵۱۰	قفل و کلید ساخت عرب	۱۸۷
۵۱۲	صندوق منطبق سلطان کالوه	۱۸۸
۵۱۵	حجری عرب	۱۸۹
۵۱۸	قندیل مسجد قاهره	۱۹۰
۵۲۰	یکی از خیابانهای طنجه	۱۹۱
۵۲۱	بازار بزرگ در طنجه	۱۹۲
۵۲۴	زن کوزه فروش در مصر عبا	۱۹۳
۵۲۷	يك دختر جوان مصری	۱۹۴
۵۳۲	يك زن بربر در الجزایر	۱۹۵
۵۳۴	يك زن بربر نزدیک بیسکرا	۱۹۶
۵۳۶	يك دختر مراکش در حاض بشهریسی	۱۹۷
۵۳۹	يك زن جوان عرب از اهل الجزایر	۱۹۸
۵۴۱	يك دختر جوان عرب از اهل سوریه	۱۹۹
۵۴۳	يك زن ترك در ایس شهری	۲۰۰
۵۴۹	منظره قسمت داخلی حرم ازهد پاشا در دمشق	۲۰۱
۵۴۸	مجموعه مسین نقره نشان کار دمشق	۲۰۲
۵۵۰	یکی از محرابهای جامع ازهر در قاهره	۲۰۳
۵۵۰	مقبره یکی از اولیای در يك جنگل	۲۰۴
۵۵۲	قسمت هایای مقبره یکی از خلفای عباسی که مرمت شده در قاهره	۲۰۵
۵۵۳	سقف مسجد المؤید در قاهره	۲۰۶
۵۵۴	درب شیشه‌ای يك مسجد در قاهره	۲۰۷
۵۵۵	درب شیشه‌ای يك مسجد در قاهره	۲۰۸
۵۵۶	درب یکی از مساجد	۲۰۹
۵۵۷	شمعدان سلطان قلاون	۲۱۰
۵۵۸	یکی دیگر از شمعدانهای سلطان قلاون	۲۱۱
۵۵۹	قندیل مفرغ قدیمی یکی از مساجد قاهره	۲۱۲
۵۶۱	قندیل قدیمی ساخت عرب در مسجد الجعرا	۲۱۳

صفحه	فهرست گراورها و نقشه‌های کتاب	
۵۶۶	منظره در ایش هنگام وجد و حال	۲۱۴
	کتاب پنجم تمدن	
۵۷۴	درب يك مسجد كوچك در دمشق	۲۱۵
۵۷۶	خاقان در ایش و مدرسه و چشمه عمومی در قاهره	۲۱۶
۵۸۰	قلندان مسی قلزده (سبك ایرانی و عرب)	۲۱۷
۵۸۶	جلد يك قرآن قدیمی	۲۱۸
۵۸۸	کتابه ای از ترکیب اسامی طرفین که بخط کوفی آرایش یافته	۲۱۹
۵۹۱	امپار خدغای اولیه اسلام	۲۲۰
		۲۲۲
۵۹۴	کتابه ای از کاشی که از قسمت زیرین بعضی تصاویر تشکیل شده	۲۲۴
۵۹۵	کتابه جدید عربی در یکی از خانه های دمشق	۲۲۵
۵۹۷	یکی دیگر از کتابه های جدید عربی در یکی از خانه های دمشق	۲۲۶
۵۹۹	قسمتی از کتابه صدف نشان يك جعبه کار ایران	۲۲۷
۶۰۵	اسطرلاب قدیمی عرب	۲۲۸
۶۰۷	ظهر اسطرلاب ساخت قدیم عرب صفحه ۶۰۵	۲۲۹
۶۰۹	يك اسطرلاب عربی که در کتابخانه ملی پاریس ضبط است	۲۳۰
۶۱۱	ظهر اسطرلاب صفحه ۶۰۹	۲۳۱
۶۱۳	اسطرلاب عربی قلیب دوم اسپانی	۲۳۲
۶۱۷	نقشه عرب متعلق بقرن دوازدهم که در قاهره توسط پریس داوسن	۲۳۳
۶۲۲	ترسیم شده است	۲۳۴
۶۲۵	نقشه عالم متعلق به اندریمی سال ۱۱۶۰ میلادی	۲۳۵
۶۲۸	سوار نظام مسلمین با آلات دفاعیه اولیه	۲۳۶
۶۲۹	سواره نظام مأمور انداختن فشفشه حریق	۲۳۷
۶۳۱	اسنجه های آتشین عرب در قرن سیزدهم	۲۳۸
۶۳۳	نمونه پارچه قدیمی بافت عرب	۲۳۹
۶۳۶	نمونه از پارچه ساخت عرب	۲۴۰
۶۳۷	نمونه دیگری از پارچه عرب	۲۴۱
۶۳۸	نمونه پارچه ساخت عرب	۲۴۲
۶۴۳	زین قدیمی عربی	۲۴۳
۶۴۴	مدخل یکی از طالارهای مدرسه الازهر در قاهره	۲۴۴
۶۴۷	جواهرات و سنگهای معکوک ساخت عرب	۲۴۵
۶۵۵	جزئیات معماری یکی از درهای مسجد الحمراء	۲۸۱
۶۵۶	دهانه سنگی يك چاه آب	۲۸۲
		۲۸۳

صفحه	فهرست گراورها و نقشه‌های کتاب	
۶۵۷	سکه های عصر خلافت عمر	۲۸۴
۶۵۸	گن سینه زنان شام	۲۸۵
۶۶۰	کردن بند نقره زنان شام	۲۸۶
۶۶۱	نقشه مفرغی نقره نشان ساخت عرب	۲۸۷
۶۶۳	سطح فوقانی يك نقشه مفرغی نقره نشان	۲۸۸
۶۶۵	بند درب قدیمی ساخت عرب	۲۸۹
۶۶۷	خاتمکاری بند درب قدیمی در قاهره	۲۹۰
۶۶۹	خاتمکاری درب ضلار یکی از سفرای کبار در قصر سقویه	۲۹۱
۶۷۱	یکی از میزهای خاتمکاری شده ساخت عرب در قاهره	۲۹۲
۶۷۲	میز کوچک چوبی ساخت عرب در قاهره	۲۹۳
۶۷۳	مهر چوبی عربی	۲۹۴
۶۷۴	جمبه ساخت ایران و عرب	۲۹۵
۶۷۷	جمبه قدیمی ساخت عرب از چوب که خاتمکاری شده	۲۹۶
۶۷۸	جمبه ای از عراج سفید ساخت عرب	۲۹۷
۶۷۹	جمبه دیگری از عراج سفید ساخت عرب در فرطیه	۲۹۸
۶۸۱	گنبدان ساخت عرب در الجبراء	۲۹۹
۶۸۳	کاشی کاری منائی درب عمومی مقبره تیمور لنگ	۳۰۰
۶۸۶	نقشهای نوسی شکل مسجد فرطیه	۳۰۱
۶۸۸	مقایسه مناره های مختلف مسجد طلیطه	۳۰۲
۶۹۰	مناره های مسجد طلیطه	۳۰۳
۶۹۳	مناره مسجد سانبه گو در طلیطه	۳۰۷
۶۹۵	دروازه بیزانتر در طلیطه	۳۰۸
۶۹۷	منظره قسمتی از الجبراء	۳۰۹
۷۰۱	جزئیات تزئین معماری يك سرستون در مسجد الجبراء	۳۱۰
۷۰۳	جزئیات معماری قسمت فوقانی ضلار دو خواهر	۳۱۱
۷۰۷	یکی از ضلارهای عصر اشیلیه	۳۱۲
۷۱۰	درب یکی از حیاطهای دختران در قصر اشیلیه	۳۱۳
۷۱۲	مسجد قدیمی همدان	۳۱۴
۷۱۴	مسجد و مقبره سلطان خدابنده در سلطانیه	۳۱۵
۷۱۶	منظره مقبره تیمور لنگ در سمرقند	۳۱۶
۷۱۸	منظره يك مسجد اهل تسنن در تبریز	۳۱۷
۷۲۲	منظره مسجد شاه اصفهان	۳۱۸
۷۲۴	قصر یکی از راجه ها در هند	۳۱۹
	ق	۳۲۰
		۳۲۱
		۳۲۲

فهرست گراورها و نقشه های کتاب

صفحه

۷۳۰	جعبه عاج ساخت عربی و هندی	۳۲۲
۷۳۲	جعبه کهنه کاری از عاج سفید در مراکش (قرن نوزدهم میلادی)	۳۲۳
۷۳۳	ظرف مفرغ ساخت اسپانی و عربی	۳۲۵
۷۳۵	نمونه دیگری از ظرف مفرغ ساخت چین و عرب	۳۲۶
۷۳۷	نمونه های ظروف مفرغی ساخت چین و عرب	۳۲۷
۷۳۹	ظرف مسی نقره نشان ساخت جدید دمشق	۳۲۹
۷۴۲	منظره قصر سقویه بحالت کنونی	۳۳۱
۷۴۴	منظره قصر سقویه	۳۳۲
۷۴۷	برج بلم در برتغال	۳۳۳
۷۴۸	منظره بنای کلیسای سن پیر	۳۳۴
۷۵۰	مقایسه سر ستونهای ساخت اسپانی و عربی	۳۳۵
۷۵۳	نمونه طاق رومی در ساراگوس	۳۴۳
۷۵۴	طاق کوچک بسبک معماری اسپانی و عربی در طلیطله	۳۴۴
۷۵۶	جزئیات تزئین کلیسای ترانستو در طلیطله که بسبک معماری عربی و یهود ساخته شده	۳۴۶
۷۵۸	جزئیات تزئین کلیسای ترانستو در طلیطله بسبک معماری یهود و عربی	۳۴۷
۷۵۹	قسمتی از طاقهای صومعه راهبه های مسیحی در سقویه بسبک رومی	۳۴۸
۷۶۱	درب رحمت در قرطبه	۳۴۹
۷۶۲	کدنگ درب رحمت	۳۵۰
۷۶۴	درب صندوق خانه کلیسای اشبیله	۳۵۱
۷۶۶	کردن بند زرین که در غرناطه ساخته شده بسبک اسپانی و عربی	۳۵۲
	کتاب ششم - انحطاط تمدن	
۷۷۱	چراغ نورین مینا کاری	۳۵۳
۷۷۲	منظره قصر جدید بنها بسبک اسپانی و عرب	۳۵۴
۷۷۵	سیر فیلیپ دوم پادشاه اسپانی	۳۵۵
۷۸۰	سیر جرمی قدیمی یکی از پادشاهان غرناطه	۳۵۶
۷۸۴	حلقه درب کلیسای تاراگون	۳۵۷
۷۸۸	مبدان شاه اصفهان	۳۵۸
۷۹۲	منظره عمومی مسجد ایاصوفیه	۳۵۹
۷۹۵	منظره دیگری از مسجد ایاصوفیه در کنار بوسفور	۳۶۰
۷۹۹	ان فروش دوره کرد عرب	۳۶۱
۸۰۵	اعراب مصر علیا	۳۶۲
۸۰۸	جوان عرب از اهل مصر علیا	۳۶۳
۸۱۴	عنقار تونس	۳۶۴
۸۲۰	میز کوچک ساخت دمشق	۳۶۵
	نقشه تقریبی حکومت اسلامی در زمان عظمت آن	

آخر کتب

